

BÖLÜM 2

DERİ BÜTÜNLÜĞÜ VE YARAYA GİRİŞ

Ebru ÖZCAN¹

İçindekiler

- Giriş
- Deri
- Derinin Anatomisi
- Yara
- Yara Çeşitleri
- Yaranın İyileşme Evreleri
- Yara İyileşmesini Etkileyen Faktörler
- Yara İyileşmesinde Gelişebilecek Komplikasyonlar
- Yara Bakımında Hemşirelik Yönetimi
- Sonuç
- Bilgimizi Sınayalım
- Kaynaklar

Neler Öğreneceğiz

Yara, internal ya da eksternal patolojik bir olaydan kaynaklanan, organ ya da dokunun anatomik olarak bütünlüğünün ve işlevinin bozulmasıdır. Doku bütünlüğünü korumak ve oluşmuş yaraların iyileşmesini desteklemek bireylerin sağlığının korunmasında oldukça önemlidir. Bu bölümde derinin anatomisi, yara çeşitleri, yara iyileşme evreleri, yara iyileşmesini etkileyen faktörler, yara iyileşmesinde gelişebilecek komplikasyonlar ve yara bakımında hemşirelik yönetimi üzerinde durulacaktır.

¹ Öğr. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Taşköprü Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, hemebruozcan@gmail.com

Aşağıdakilerden hangisi ya da hangileri yara iyileşmesini geciktiren faktörlerdendir?

- Stres
- Sigara kullanımı
- Nemli yara alanı
- Yetersiz beslenme
- İmmünoşüpresyon

Cevap: a, b, d, e

Aşağıdakilerden hangisi hemşirelerin yara bakımındaki işlevlerindedir?

- Hastaya psikolojik destek sağlamak
- Yara üzerinde basınç oluşumunu engelleyecek şekilde pozisyon vermek
- Yarayı enfeksiyonlardan korumak
- Hastanın yeterli beslenme ve hidrasyonunu sürdürmek
- Hepsi

Cevap: e

KAYNAKLAR

- Monteiro-Riviere NA. *Toxicology of the Skin*. CRC Press; 2010.
- Som PM, Laitman JT, Mak K. Embryology and anatomy of the skin, its appendages, and physiologic changes in the head and neck. *Neurographics*. 2017;7(5): 390-415.
- De Falco M, Pisano MM, De Luca A. *Embryology and Anatomy of the Skin*. In *Skin Cancer*. Humana Press, New York, NY; 2014. p.1-15.
- Weng T, Wu P, Zhang W, et.al. Regeneration of skin appendages and nerves: current status and further challenges. *Journal of translational medicine*. 2020; 18(1): 1-17.
- Arda O, Göksüğüür N, Tüzün Y. Basic histological structure and functions of facial skin. *Clinics in dermatology*. 2014; 32(1): 3-13.
- Proksch E, Brandner JM, Jensen JM. The skin: an indispensable barrier. *Experimental dermatology*. 2008; 17(12): 1063-1072.
- Süzen LB. *Görsellerle zenginleştirilmiş insan anatomisine giriş SHMYO ve MYO için*. EMA Tıp Kitabevi Yayıncılık, İstanbul; 2021.
- Berman AJ, Snyder S, Kozier B, et.al. *Erb's fundamentals of nursing: concepts, process, and practice* 9nd ed, Pearson; 2016.
- Taylor CR, Lillis C, Lynn PB. *Skill Checklists for Fundamentals of Nursing: The Art and Science of Person-centered Nursing Care*. Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins; 2015.

10. Karabulut AA. Yenidoğanda Deri Fizyolojisi ve Topikal İlaç Kullanımı. *Archives of the Turkish Dermatology & Venerology/Turkderm*. 2011; 45.
11. Yousef H, Alhaji M, Sharma S. *Anatomy, skin (integument), epidermis*. 2017.
12. Kolarsick PA, Kolarsick MA, Goodwin C. Anatomy and physiology of the skin. *Journal of the Dermatology Nurses' Association*. 2011; 3(4): 203-213.
13. Montagna W. *The structure and function of skin*. Elsevier; 2012.
14. Koyutürk A, Soyaslan DD. Yara ve Yanık Tedavisinde Kullanılan Örtüler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2016; 7(Özel 1): 58-65.
15. Yazar H, Karaca İR. Yumuşak dokuda yara iyileşmesi, etkileyen faktörler ve skar revizyonu. *Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*. 2016; 15: 152-161.
16. Ekizoğlu O, Arıcan N. Yaralar. *Klinik Gelişim*. 2009; 5.
17. Enoch S, Leaper DJ. Basic science of wound healing. *Surgery (Oxford)*. 2008; 26(2): 31-37.
18. Powers JG, Higham C, Broussard K, et.al. Wound healing and treating wounds: Chronic wound care and management. *Journal of the American Academy of Dermatology*. 2016; 74(4): 607-625.
19. Sen CK, Gordillo GM, Roy S, et.al. Human skin wounds: a major and snowballing threat to public health and the economy. *Wound Repair Regen*. 2009;17(6):763-71. <https://doi.org/10.1111/j.1524-475X.2009.00543.x>.
20. Edwards H, Finlayson K, Courtney M, et.al. Health service pathways for patients with chronic leg ulcers: identifying effective pathways for facilitation of evidence based wound care. *BMC Health Service Research*. 2013; 13(1):86. <https://doi.org/10.1186/1472-6963-13-86>.
21. Armstrong DG, Wrobel J, Robbins JM. Guest editorial: are diabetes-related wounds and amputations worse than cancer? *Int Wound Journal*. 2007; 4(4):286-7. <https://doi.org/10.1111/j.1742-481X.2007.00392.x>.
22. Parsak CK, Sakman G, Çelik Ü. Yara iyileşmesi, yara bakımı ve komplikasyonları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 2007; 16(2): 145-159.
23. Mutlu S, Yılmaz E. Yara Yönetiminde Yenilikçi Yaklaşımlar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019; 8(4): 481-494.
24. Çakır Umar D, Turhan Damar H. Akut ve kronik yaralar ve hemşirelik bakımı. *Türkiye Klinikleri J Surg Nurs-Özel Konular*. 2017; 3(3): 157-63.
25. Sivrikaya SK, Erdem G. Kronik Hastalıklarda Yara Bakımı. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019; 8(2): 99-104.
26. Onyekwelu I, Yakkanti R, Protzer L, et.al. Surgical wound classification and surgical site infections in the orthopaedic patient. *Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons. Global Research & Reviews*. 2017; 1(3).
27. Singh S, Young A, McNaught CE. The physiology of wound healing. *Surgery (Oxford)*. 2017; 35(9): 473-477.

28. Flanagan M. The physiology of wound healing. *Journal of wound care*. 2000; 9(6): 299-300.
29. Ellis S, Lin EJ, Tartar D. Immunology of wound healing. *Current dermatology reports*. 2018; 7(4): 350-358.
30. Topal Hançer A, Yılmaz P. Balın Yara İyileşmesi Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Bozok Tıp Dergisi*. 2019; 9(1): 152-159.
31. Reed MJ, Koike T, Puolakkainen P. Wound repair in aging. *Wound Healing*. 2003; 217-237.
32. Guo SA, DiPietro LA. Factors affecting wound healing. *Journal of dental research*. 2010; 89(3): 219-229.
33. Arnold M, Barbul A. Nutrition and wound healing. *Plastic and reconstructive surgery*. 2006; 117(7S): 42S-58S.
34. Breslow RA, Hallfrisch J, Guy DG, et.al. The importance of dietary protein in healing pressure ulcers. *Journal of the american geriatrics society*. 1993; 41: 357-362
35. Little MO. Nutrition and skin ulcers. *Current Opinion in Clinical Nutrition & Metabolic Care*. 2013;16:39-49.
36. Erdost ŞK, Çetinkale O. *Yara bakımı ve tedavisi*. İstanbul Üniv; 2008.
37. Campos AC, Groth AK, Branco AB. Assessment and nutritional aspects of wound healing. *Current Opinion in Clinical Nutrition & Metabolic Care*. 2008; 11(3): 281-288.
38. Hofman D, Moore K, Cooper R, Eagle M, Cooper S (2007). Use of topical corticosteroids on chronic leg ulcers. *J Wound Care* 16:227–230.
39. Christian LM, Graham JE, Padgett DA, et.al. Stress and wound healing. *Neuroimmunomodulation*. 2006; 13(5-6): 337-346.
40. Cole-King A, Harding KG. Psychological factors and delayed healing in chronic wounds. *Psychosom Med*. 2001; 63: 216–220.
41. George Broughton II, Janis JE, Attinger CE. Wound healing: an overview. *Plastic and reconstructive surgery*. 2006; 117(7S): 1e-S.